

آیت‌الله جعفری: مترجم قرآن، به نوعی مفسر قرآن است

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه برای ترجمه قرآن تنها علم به دو زبان عربی و فارسی یا زبان دیگر کفایت نمی‌کند، تأکید کرد: مترجم قرآن باید به نوعی مفسر بوده و در این حوزه متخصص باشد.

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه برای ترجمه قرآن تنها علم به دو زبان عربی و فارسی یا زبان دیگر کفایت نمی‌کند، تأکید کرد: مترجم قرآن باید به نوعی مفسر بوده و در این حوزه متخصص باشد.

آیت‌الله یعقوب جعفری، قرآن‌پژوه و مفسر قرآن کریم، به بررسی تطابق نیازمخاطبان با ترجمه‌های متعددی که از قرآن کریم صورت گرفته پرداخت و با اشاره به سابقه خود در مطالعه، نقد و بررسی ترجمه‌های انجام شده از قرن سوم - چهارم هجری به این سوی، به اینکنا گفت: آن ترجمه مطلوبی که واقعاً هم محتوای آیات را در برگیرد و هم در زبان دوم در سطح مطلوبی باشد، فعلاً موجود نیست.

وی ادامه داد: شاید هم اصلاً امکان آن وجود نداشته باشد چرا که قابلیت‌هایی که در برخی اصطلاحات قرآنی وجود دارد، نمی‌توان ترجمه و معنا کرد.

البته یک معنا را به عنوان معادل در نظر می‌گیرند اما حائز همه وجوه آن اصطلاح نیست و همه بار معنایی آن به هیچ‌وجه منتقل نمی‌شود.

مؤلف «سیری در علوم قرآنی» با بیان اینکه در میان ترجمه‌های موجود، ترجمه کامل وجود ندارد، اظهار کرد: اما ترجمه‌های خوبی از قرآن کریم ارائه شده است. به ویژه بعد از انقلاب ترجمه‌های خوبی عرضه شده که البته در سطوح متفاوتی هستند. برای نمونه برخی از آنها آسان و روان است که برای مخاطبان خاصی مناسب است و برخی سطحی بالاتر دارند که آنها هم مخاطبان خاص به خود را دارند.

وی در پاسخ به این سؤال که چرا با وجود ترجمه‌های ارائه شده، مردم آنها را به عنوان کتاب راهنما مطالعه نمی‌کنند و جنبه عبادت غلبه دارد؟ گفت: ترجمه‌های خوبی داریم که البته در حد مطلوب نیست اما مردم باید احکام دینی را از رساله‌های مراجع بگیرند چراکه این احکام در قرآن وجود دارد اما در سطحی نیست که مردم عادی بتوانند آنها را استخراج کنند و حتی ممکن است مردم را دچار انحراف کند. برای این منظور متخصصان باید فکر کنند و احکام را استخراج کنند.

مؤلف «تفسیر کوثر» در بخش دیگری از سخنان خود بر عبادی بودن قرائت ترجمه قرآن تأکید کرد و گفت: عموم مردم در مورد احکام روزمره نباید به قرآن مراجعه کنند اما قرائت ترجمه قرآن از این جهت که ایمان و اعتقاد آنها را بالا می‌رود حتماً باید مورد توجه قرار گیرد.

آیت‌الله جعفری در بخش دیگری از سخنان خود و در پاسخ به این سؤال که مترجم در ترجمه آیات وحی، خود باید مفسر باشد یا از سایر تفاسیر استفاده کند؟ تصریح کرد: برای ترجمه قرآن تنها علم به دو زبان عربی و فارسی یا زبان دیگری کفایت نمی‌کند. حتی اگر در ادبیات عرب و زبان خود قوی باشد. ترجمه را باید شخصی انجام دهد که با اصطلاحات آشنا باشد و تخصص داشته باشد.

وی همچنین درباره درصد خطا و لغزش در ترجمه‌های منتشر شده عنوان کرد: البته خطا نیز در این آثار وجود دارد که می‌تواند دلائل مختلفی داشته باشد. این اتفاق گاهی، ناشی از درک ناصحیح از مفهوم قرآن است شاید هم به دلیل ناآگاهی از معنای صحیح باشد.

البته امروز ترجمه‌های قرآن با شفافیت نقد و در رسانه‌ها منتشر می‌شوند که به کاهش این اشتباهات کمک زیادی می‌کند. حتی برخی از ترجمه‌ها در چاپ‌های دوم و سوم با استفاده از همین نقدها اصلاح شد.

این قرآن‌پژوه و مفسر قرآن کریم در بخش پایانی سخنان خود به معرفی برخی ترجمه‌های نمونه پرداخت و با تأکید بر اینکه هر ترجمه جامع‌مخاطب خاصی دارد، اظهار کرد: چندین و چند ترجمه خوبند اما برای فرهیختگان ترجمه استاد ولی و گرم‌رودی مناسب‌تر است.